

**CONSIDERAȚII ACTUALE PRIVIND INFRAȚIUNEA DE LOVIRE
SAU ALTE VIOLENȚE**

IACOB MIRELA CARMEN

*

Infrațiunile contra integrității corporale sau sănătății persoanei sunt fapte prin care se aduce atingere și se vătămă integritatea fizică sau psihică a persoanei ori sănătatea acesteia. Sunt fapte periculoase pentru societate, fiindcă prin atingerea pe care o aduc acestor atribute esențiale ale omului, ele pun în pericol însăși existența societății. Viața socială nu se poate desfășura normal decât în condiții de securitate deplină pentru integritatea fizică și sănătatea tuturor membrilor societății. Integritatea corporală și sănătatea reprezintă atribute esențiale ale persoanei și în același timp importante valori sociale ocrotite de legea penală.

Prin incriminarea faptei de lovire sau alte violențe prevăzute în art.180 Cod penal, legiuitorul a urmărit să apere persoana, să o pună la adăpost de suferințele fizice care îi pot fi cauzate de actele de violență săvârșite împotriva ei de altă persoană. Incriminând aceasta faptă, legea reacționează împotriva vătămării persoanei precum și împotriva pericolului ce rezultă pentru societate din acele activități care aduc atingere corpului sau sănătății persoanei. Inviolabilitatea fizică a persoanei umane constituie o valoare socială a cărei apărare contribuie la statornicirea unor raporturi normale între oameni în societate, la crearea unui climat de siguranță, securitate individuală și de respect pentru persoana fiecărui membru al societății¹.

Prin intermediul acestei infrațiuni, legiuitorul ocrotește atât interesul fiecărui individ de a-și păstra neatins corpul și sănătatea, cât și interesul societății ca, în cadrul vieții sociale, corpul și sănătatea fiecărui om să fie la adăpost de orice atingere din partea altor oameni².

Elementul material al infrațiunii constă într-un act de conduită violentă, de agresiune sau de violență fizică asupra corpului victimei, cauzându-i o

¹ Teodor Vasiliu, Doru Pavel, George Antoniu, Dumitru Lucinescu, Vasile Papadopol, Virgil Rămureanu, *Codul penal comentat și adnotat. Partea specială*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1975, p. 121.

² Codul penal “Carol al II-lea” , Partea specială, adnotat de Constantin Rătescu, H. Aznavorian, I. Ionescu Dolj, Traian Pop, I. Gr. Periețeanu, Mihail I. Papadopolu, Vintilă Dongoroz, N. Pavelescu, Ed. Librăriei Socec&Co., București, 1937, p. 107.

suferință fizică³. Acesta constă fie într-o acțiune de lovire, fie în orice violențe susceptibile să provoace o suferință fizică victimei⁴.

Conceptele de "lovire" sau "orice acte violente" sunt cunoscute din vocabularul uzual. Unele explicații sunt însă totuși necesare, pentru a preciza înțelesul acestora în contextul incriminării⁵.

Prin lovire se înțelege acel act de agresiune care constă din acțiunea mecanică, a unei energii cinetice exterioare, de atingere, de compresiune sau izbire bruscă și violentă a suprafeței de contact a corpului victimei cu sau de un corp contondent, de regulă, prin proiectare, călcare, alunecare, aruncare sau cădere⁶. Lovirea constă în folosirea forței brutale și se reduce totdeauna la un contact fizic între făptuitor și persoana vătămată (izbire, îmbrâncire, înțepătură, zgâriere, trântire).

Spre deosebire de lovire, violența ca manifestare exterioară, socialmente periculoasă, are un înțeles mai larg. Actele de violență presupun toate manifestările brutale, constrângerile fizice de orice natură care ar putea cauza suferințele fizice⁷.

Violența constă într-o activitate materială sau de constrângere fizică exercitată asupra corpului omensc și, în acest sens, include și lovirea, dar și orice alte acte prin care se provoacă unei persoane o durere fizică sau o vătămare. Dar violența constă nu numai într-o acțiune asupra corpului uman dar și într-o acțiune asupra organelor interne, prin administrarea, împotriva voinței unei persoane, de substanțe stupefiante, alcoolice sau otrăvitoare care pot produce suferințe fizice sau vătămări⁸.

Succesiunea noțiunilor de "lovire" și "acte violente" nu trebuie să inspire interpretarea că "lovirea" este altceva decât "actele violente", sau că din sfera "actelor violente" sunt excluse "lovirile"⁹. Folosirea expresiei de mai sus are alt scop, și anume de a sublinia că elementul material al infracțiunii poate consta și din alte acte de violență (în afară de lovire) susceptibile să producă o suferință

³ Oliviu Augustin Stoica, *Drept penal. Partea specială*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1976, p. 88.

⁴ Vasile Dobrinou, *Drept penal. Partea specială. Teorie și practică judiciară*, Ed. Lumina Lex, București, 2000, v. I, p. 125.

⁵ Gheorghe Diaconescu, *Infrațiunile în codul penal român*, Ed. Oscar Print, București, 1997, vol. I, p. 203.

⁶ Gheorghe Nistoreanu, Vasile Dobrinou, Alexandru Boroi, Ilie Pascu, Ioan Molnar, Valerică Lazăr, *Drept penal. Partea specială*, Ed. Europa Nova, București, 1999, p. 124.

⁷ Gheorghe Nistoreanu, Alexandru Boroi, *Drept penal. Curs selectiv pentru licență*, Ed. All Beck, București, 2002, p. 244.

⁸ Constantin Barbu, *Ocrotirea persoanei în dreptul penal al RSR*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1977, p. 154.

⁹ Gheorghe Diaconescu, *op. cit.*, p. 203.

fizică persoanei. Este vorba de acele situații în care poate fi pusă victima și care fără să aibă caracterul unei loviri conduc în final la o violență cauzatoare de suferințe fizice¹⁰.

Prin "acte de violență" trebuie să înțelegem și acele acte efectuate fără violență dar care implică punerea victimei într-o situație cu urmări similare celor produse prin acțiunea de lovire sau prin acte de violență¹¹ și cărora, datorită caracterului potențial vătămător, victima le-ar fi opus rezistență în cazul când ar fi cunoscut această potențialitate¹².

Consecința acestei interpretări este următoarea: dacă printr-o acțiune neviolentă în sensul vocabularului uzual, dar violentă în sensul acestei interpretări extensive se cauzează fie suferințe fizice, fie o vătămare ce necesită pentru vindecare îngrijiri medicale de cel mult 20 de zile, atunci ne aflăm în fața infracțiunii de lovire sau alte violențe, sancționată de alin.(1), respectiv alin.(2) ale art.180 C.pen. Dacă nu s-ar apela la o asemenea interpretare, o astfel de acțiune care ar provoca asemenea urmări nu ar putea fi considerată infracțiune de lovire sau alte violențe, deoarece, potrivit limbajului uzual nu ar constitui nici lovire și nici un alt act de violență¹³.

În literatura juridică s-a pus problema dacă termenul "violență" trebuie interpretat numai în sensul său material sau și în sensul de violență psihică (amenințare). Teza interpretării restrictive s-ar baza pe faptul că termenul, într-o accepțiune curentă și de largă circulație, este rezervat exclusiv acțiunilor fizice. Din compararea cu alte texte din Codul penal (viol, tâlhărie, ultraj, violare de domiciliu, etc.) care folosesc expresia "prin violență sau amenințare" rezultă că cele două noțiuni sunt utilizate diferențiat – având valori echivalente sub aspectul consecințelor, dar semnificații deosebite – termenul "violență" referindu-se la violența fizică, pentru violența psihică folosindu-se termenul "amenințare".

Argumente pentru un înțeles larg al termenului de "violență" ar fi, mai întâi, faptul că amenințarea poate avea aceleași consecințe pentru integritatea corporală sau sănătatea persoanei ca și violența fizică și nu ar exista nici un motiv să-i restrângem înțelesul. În sens curent, noțiunea de violență se suprapune aproape până la identitate – din punct de vedere al consecințelor practice – cu sfera noțiunii de "lovire". Întrucât legiuitorul nu a putut utiliza o formulare cvasi-pleonastică,

¹⁰ Teodor Vasiliu, Doru Pavel, *op. cit.*, p.123.

¹¹ Vintilă Dongoroz, Sigfried Kahane, Iosif Oancea, Rodica Stănoiu, Iosif Fodor, Nicoleta Iliescu, Constantin Bulai, Victor Roșca, *Explicații teoretice ale codului penal român. Partea specială*, ediția a II-a, Ed. Academiei Române, Ed. All Beck, București, 2003, p. 209.

¹² Gheorghe Diaconescu, *op. cit.*, p. 203.

¹³ Lucian Mihai, *Probleme privind latura obiectivă a unor infracțiuni de lovire și vătămare a integrității corporale sau sănătății*, Analele Științifice ale Universității București, 1986, p. 88.

înseamnă că a urmărit să dea termenului de "violență" accepțiunea sa largă¹⁴. Dispozițiile legale nu conțin întotdeauna o reglementare unitară și coordonată cu privire la noțiunea de „violență”. Noțiunea fiind utilizată diferit, sensul corect trebuie să fie cel care rezultă din analiza logică a dispoziției respective, din finalitatea urmărită, iar nu din interpretarea literară. Numai dacă legiuitorul ar fi făcut vreo rezervă cu privire la violența psihică sensul era cel restrictiv¹⁵.

O problemă discutată în literatura de specialitate și în practica judiciară a fost aceea dacă faptele de lovire sau vătămarea ar putea rămâne nepedepsite în cazul în care victima a consimțit la ele. Deși în timpul comunismului s-a ajuns la soluția că victima, de regulă, nu poate consimți să fie lovită sau să i se provoace vătămări corporale, deoarece inviolabilitatea și integritatea sa corporală reprezintă valori care aparțin și societății, nu numai individului, în prezent, în literatura juridică se arată că nu constituie infracțiune acțiunea violentă, chiar săvârșită cu intenție, atunci când a fost comisă cu consimțământul sau la rugămintea persoanei vătămate. Așa cum arată textul art. 180 Cod penal, acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, astfel că ar fi un nonsens să se considere că există infracțiune în situația de mai sus. Deși consimțământul nu este valabil, este greu de conceput că cel care a consimțit să fie lovit să treacă peste această împrejurare și să formuleze plângere prealabilă¹⁶.

Scapă de sub incidența legii penale aceasta situație, însă numai dacă vătămarea produsă nu depășește limita până la care legea penală condiționează punerea în mișcare a acțiunii penale de plângerea prealabilă a persoanei vătămate. Cu alte cuvinte, consimțământul sau rugămintea victimei înlătură incidența legii penale numai în cazurile în care punerea în mișcare a acțiunii penale este subordonată plângerii prealabile¹⁷.

În literatura juridică, a fost discutată problema posibilității săvârșirii infracțiunii prevăzute la art. 180 Cod penal – ca și a celorlalte infracțiuni contra integrității corporale sau a sănătății – în formă continuată sau dacă, dimpotrivă, în cazul acestei infracțiuni, repetarea faptei, împotriva aceleiași persoane sau alteia, generează cu necesitate o pluralitate de infracțiuni.

Ca mod de executare, infracțiunile contra integrității corporale se deosebesc în mod esențial de infracțiunile contra vieții. Astfel, în situația în care victima este o singură persoană și dacă aceasta a fost omorâtă, este de neconceput ca aceeași victimă să fie din nou omorâtă. Există deci o piedică naturală, insurmontabilă, ca infracțiunile contra vieții, îndreptate împotriva unei

¹⁴ Constantin Barbu, *op. cit.*, p. 154.

¹⁵ Gheorghe Nistoreanu, Vasile Dobrinioiu, *op. cit.*, p. 125.

¹⁶ Codul penal "Carol al II-lea", *op. cit.*, p. 109.

¹⁷ Vintilă Dongoroz, Sigfried Kahane, *op. cit.*, p. 210.

singure persoane, să se realizeze și în forma infracțiunii continuate, de esența căreia este pluralitatea de acțiuni corespunzătoare unei pluralități de rezultate¹⁸.

Spre deosebire de infracțiunile contra vieții, această infracțiune, la fel ca și celelalte din categoria infracțiunilor contra integrității corporale sau sănătății, pot fi săvârșite în formă continuată¹⁹, atunci când făptuitorul lovește aceeași persoană, în împrejurări diferite, în baza aceleiași rezoluții²⁰.

În cazul în care făptuitorul realizează lovirea prin mai multe acte săvârșite împotriva aceleiași persoane, în aceeași împrejurare, nu va fi vorba despre forma continuată, deoarece, deși ne găsim în prezența mai multor acte, este vorba de o singură acțiune de lovire, care produce un rezultat unic²¹, nu de mai multe acțiuni care produc mai multe rezultate.

Aplicarea de lovituri sau violențe ori provocarea de vătămări, cu aceeași ocazie, la mai multe persoane, face să existe atâtea infracțiuni de lovire sau vătămare câte persoane au fost lovite sau vătămate, în concurs real. Ceea ce ar putea crea aparența că rănirea sau lovirea a două ori a mai multe persoane ar putea fi hotărâtă printr-un singur act de voință este rezultatul unei confuzii între unitatea actului de voință și simultaneitatea mai multor acte de voință²².

Modificarea adusa prin Legea nr.197 din 2000²³ în cazul infracțiunii de lovire sau alte violențe consta în introducerea a două variante agravate, ce incriminează violențele exercitate asupra unui membru de familie, precum și admiterea posibilității ca acțiunea penală să poată fi pusă în mișcare și din oficiu în cazul formelor agravate prevăzute în alin.(1¹) și alin.(2¹) art.180 Cod penal. Prin aceste modificări legiuitorul își manifestă preocuparea în promovarea a politicii de ocrotire și sprijinire a familiei.

Variantele agravate iau în considerare calitatea specială dintre făptuitor și victimă, calitatea de membru de familie. Prin aceste agravări de pedepse, legiuitorul urmărește prevenirea și combaterea mai eficientă a violenței în familie. Lovirea sau orice alte violențe săvârșite asupra unui membru al familiei (soț sau rudă apropiată) sunt mai grave, deoarece, între soți, precum și între rudele apropiate, existând raporturi specifice, caracterizate prin sentimente de afecțiune,

¹⁸ Vasile Sopon, *Infracțiunile de lovire și vătămare a integrității corporale pot fi săvârșite în mod continuat?*, Revista "Justiția Nouă", nr. 2/1966, p. 98.

¹⁹ Gheorghită Mateuț, *Drept penal special. Sinteză de teorie și practică judiciară*, Ed. Lumina Lex, București, 1995, p. 185.

²⁰ Vasile Dobrinioiu, *op. cit.*, p. 127.

²¹ Vasile Sopon, *op. cit.*, p. 98.

²² Constantin Barbu, *op. cit.*, p.170; Gheorghe Nistoreanu, Alexandru Boroi, *op. cit.*, p. 115.

²³ Publicată în M. Of. al României, Partea I, nr.568/15.11.2000, pentru modificarea și completarea unor dispoziții din Codul penal.

săvârșirea faptei relevă din partea făptuitorului un grad sporit de pericol social, tocmai pentru că victima nu este orice persoană, ci una care îi este apropiată²⁴.

Violența domestică reprezintă un subiect nou, iar preocuparea pentru înțelegerea și conceptualizarea fenomenului apare ca o dezvoltare de ultimă oră a specialităților în domeniul juridic și social. În etapa actuală, având în vedere creșterea fără precedent a violenței în general și a violenței în familie în special, legiuitorul român este preocupat de constituirea unui cadru juridic în care să armonizeze activitatea instituțiilor statului cu cea a organizațiilor private și a organismelor similare, a organizațiilor internaționale în combaterea fenomenului de violență domestică²⁵.

Pe lângă incriminarea lovirilor sau violențelor asupra unui membru de familie ca formă agravată a infracțiunii de lovire, prevenirea violenței în familie face și obiectul unei reglementări speciale, ceea ce demonstrează atitudinea constantă manifestată de legiuitor în promovarea politicii de ocrotire și sprijinire a familiei. Conform art. 2 din Legea nr. 217 din 22/05/2003²⁶ pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, "violența în familie" reprezintă orice acțiune fizică sau verbală săvârșită cu intenție de către un membru de familie împotriva altui membru al aceleiași familii, care provoacă o suferință fizică, psihică, sexuală sau un prejudiciu material.

Pentru realizarea obiectivelor în domeniul îngrijirii și protecției victimelor violenței în familie, Agenției Naționale pentru Protecția Familiei, ca organ de specialitate în subordinea Ministerului Sănătății și Familiei îi revin o serie de atribuții privitoare la instruirea, autorizarea și coordonarea activității profesionale a personalului implicat, înființarea de adăposturi și de linii telefonice de urgență pentru victimele violenței în familie, înființarea de centre de recuperare pentru victimele violenței în familie, înființarea de centre de asistență destinate agresorilor etc.

Ocrotirea și sprijinirea familiei, dezvoltarea și consolidarea solidarității familiale, bazată pe prietenie, afecțiune și întraajutorare morală și materială a membrilor familiei, constituie un obiectiv de interes național. Prevenirea și combaterea violenței în familie fac parte din politica de ocrotire și sprijinire a familiei și reprezintă o importantă problemă de sănătate publică, iar statul trebuie să acționeze pentru prevenirea și combaterea violenței în familie.

²⁴ Octavian Loghin, Tudorel Toader, *op. cit.*, p. 112.

²⁵ Aurel Dublea, Nicoleta Ștefăroi, Sofia Luca, Georgeta Gafta, Radu Moiescu, Lucian Mursa, Cătălin Scripcaru, Dumitru Pușcașu, Mirela Vlad, *Ghid de practici instituționale în instrumentarea cauzelor cu minori*, Asociația Alternative Sociale, Iași, 2005, p. 81.

²⁶ Publicată în M.Of. nr.367/ 2003, modificată prin Ordonanța nr. 95/2003 publicată în M. Of. nr.13/2004.

Frecvența unor confuzii între "timpul de îngrijire" și "cel de vindecare" determină numeroase discuții în literatura juridică; articolul 180 alin. (2) vorbește de "îngrijire pentru vindecare" iar nu de "timp de îngrijire"²⁷. Deși îngrijirea implică și scopul pentru care se face – vindecarea –, nu se confundă cu aceasta. Aceasta pentru că vindecarea poate avea loc și spontan, datorită reactivității biologice a organismului pe când îngrijirea cere o intervenție activă fie a persoanei vătămate, fie a personalului medico-sanitar, în scopul vindecării. Nu ne găsim în această situație când simpla trecere de timp este suficientă pentru restabilirea situației anterioare²⁸.

Durata îngrijirii medicale este, de regulă, mai scurtă decât durata vindecării, aceasta fiind în rest opera forțelor de apărare ale organismului. Prin urmare, îngrijirea cere o intervenție activă, în scopul vindecării, fie numai a persoanei lezate, fie și concursul, facultativ sau obligatoriu, al altor persoane, de regulă personal medico-sanitar²⁹.

Nu are importanță faptul că durata îngrijirilor medicale s-a prelungit din simpla culpă a victimei sau datorită aplicării unui tratament nepotrivit, cât timp nu se stabilește că victima, în mod intenționat, a procedat în așa fel ca vindecarea să întârzie. De aceea medicii experți sunt datori să sesizeze cazurile când victimele, în scopul prelungirii duratei de vindecare, nu se tratează în mod corect, întrețin un proces lezional post-traumatic, simulează o leziune sau un proces morbid, prezintă ca actuale fracturi mai vechi etc.³⁰.

Modificarea adusă Codului penal prin Legea nr.197 din 2000 prin admiterea posibilității ca acțiunea penală să poată fi pusă în mișcare și din oficiu în cazul formelor agravate prevăzute în art 180 alin.(1¹) și alin.(2¹) a vizat o mai bună protecție juridică a persoanelor împotriva actelor de violență săvârșite între membrii aceleiași familii.

Pornirea procesului penal din oficiu și nu la plângerea prealabilă, în cazul infrațiunii de lovire sau alte violențe săvârșită asupra membrilor familiei, nu poate fi considerată un amestec al autorităților judiciare în viața familială, o încălcare a dreptului la respectarea vieții private, intime, de familie, drept prevăzut în art. 26 al Constituției României. Această reglementare se înscrie în seria măsurilor necesare realizării armonizării prevederilor Codului penal și Codului de procedură penală cu principiile, recomandările și reglementările

²⁷ Gheorghe Simionescu, *În legătură cu infracțiunea de vătămare a integrității corporale*, Revista "Legalitatea populară", nr. 5/1959, p. 67.

²⁸ Constantin Barbu, *op. cit.*, p. 162.

²⁹ Gheorghe Simionescu, *Timpul de îngrijire pentru vindecare ca trăsătură constitutivă a unor infracțiuni*, Revista "Legalitatea populară", nr. 8/1961, p. 66.

³⁰ M. Terbancea, C. Naneș, *Criterii de apreciere a duratei îngrijirilor medicale la traumatizați*, "Revista română de drept" nr.8/1967, p. 107.

cuprinse în documente europene și internaționale. În art. 8, alin. 2 al C.E.D.O. se prevede că "nu este admis amestecul unei autorități publice decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă acesta constituie o măsură care, într-o societate democratică este necesară prevenirii faptelor penale, protecției sănătății sau a moralei ori protecției drepturilor și libertăților altuia"³¹.

Ca urmare a faptului că pentru infracțiunile în formele agravate punerea în mișcare a acțiunii penale este supusă atât principiului oficialității cât și principiului disponibilității, în literatura juridică se pune problema stabilirii organului judiciar competent să se sesizeze din oficiu în cazul infracțiunii prevăzute în art. 180 alin.(1¹) și alin.(2¹).

Textul art.279 alin.(2) lit.a C.pr.pen. se referă doar la ipoteza sesizării organului judiciar competent prin plângere prealabilă, iar din examinarea art. 180 alin.(3) C.pen. rezultă că acesta nu face distincție între organul judiciar competent în ipoteza formulării unei plângeri prealabile și cea a sesizării din oficiu, nefiind stabilite regimuri juridice diferite pentru cele două situații. În urma interpretării gramaticale și sistematice a textelor legale și a aplicării principiului "ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus", se poate conchide ca organul judiciar competent să se sesizeze din oficiu în cazul săvârșirii acestei infracțiuni este instanța de judecată și nu organul de urmărire penală³².

Legiuitorul, având în vedere caracterul special al relațiilor existente între inculpat și partea vătămată în cazul judecării infracțiunii de lovire sau alte violențe și vătămare corporală asupra unui membru al familiei, dar și interesul ocrotirii unității familiale, a extins incidența împăcării părților și la situațiile în care acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu, în reglementarea anterioară fiind operantă numai în cazurile când se introdusese plângerea prealabilă³³.

Trebuie remarcat faptul că prin modificarea art.180 și art.181 C.pen., în sensul admiterii posibilității de a înlătura răspunderea penală a făptuitorului prin împăcarea părților și în cazul în care acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu, au fost adăugate două noi cazuri (alături de cel al infracțiunii de seducție

³¹ Alina M.Gentimir, *Particularități ale acțiunii penale în cazul infracțiunilor prevăzute de art. 180 și art. 181 din Codul penal român*, Analele Științifice ale Universității "Al.I.Cuza" Iași, "Științe juridice", Ed. Univ. "Al.I.Cuza" Iași, 2002, p. 144.

³² În literatura juridică, se consideră că, pe lângă cele două cazuri de sesizare din oficiu a instanței de judecată, expres prevăzute de lege – art.335 alin.(1) C.pr.pen., extinderea acțiunii penale pentru alte acte materiale, și art. 336 alin.(2) C.pr.pen, extinderea procesului penal pentru alte fapte- art.180 alin.(1¹) și alin. (2¹) C.pen. îl adaugă pe cel de-al treilea. Marius Vasile, *Organul judiciar competent să se sesizeze din oficiu în cazul infracțiunilor prevăzute de art. 180 alin. (1¹), art.180 alin. (2¹) și art 181 alin (1¹) din Codul penal*, "Revista română de drept" nr. 8/ 2001, p. 103.

³³ Claudia Ușvat, *Unele modificări și completări aduse Codului penal prin Legea nr. 197/2000*, Revista "Dreptul" nr.4/ 2001, p. 41.

prevăzută de art.199 C.pen.) în care declanșarea procesului penal e guvernată de principiul oficialității, însă desfășurarea ulterioară a procesului penal e supusă principiului disponibilității, întrucât partea vătămată are posibilitatea să se împace cu făptuitorul, punându-se astfel capăt procesului penal prin manifestarea de voință a părții vătămate³⁴.

În ceea ce privește calea de atac în cazul infracțiunii de lovire sau alte violențe, se impune a se menționa un aspect particular. În conformitate cu decizia Curții Constituționale nr.482 din 09/11/2004³⁵, diferențierea făcută prin art.362 alin.(1) lit.d C.pr.pen. între regimul juridic al părții vătămate, pe de o parte, și cel al părții civile și al părții civilmente responsabile, pe de alta parte, este neconstituțională, încălcând dispozițiile art.16 alin.(1) din Constituție, conform caruia: "Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări".

Există, de asemenea, o inegalitate de tratament în ceea ce privește accesul la căile de atac, între partea civilă și partea civilmente responsabilă, pe de o parte, și inculpat, pe de altă parte, inegalitate nejustificată, în condițiile în care toți acești participanți la procesul penal au aceeași calitate, de părți, iar restrângerea dreptului părții civile și al părții civilmente responsabile de a face apel în ce privește latura penală le privează pe acestea de posibilitatea de a-și apăra interesele lor legitime specifice, în vreme ce inculpatul își poate apăra nestânjenit propriile sale interese.

În același sens trebuie reținut că părții civile și celei civilmente responsabile nu le este străin interesul pentru soluționarea laturii penale a procesului, în condițiile în care de stabilirea existenței faptei penale și a vinovăției inculpatului judecat în cauză depinde și soluționarea laturii civile a procesului. Așadar, nu poate fi primită susținerea că atribuțiile Ministerului Public în exercitarea acțiunii penale sunt de natură să înlăture interesul părții civile și al celei responsabile civilmente pentru soluționarea laturii penale a procesului și, în consecință, posibilitatea acestora de a exercita căile de atac în această privință.

Prin decizia nr.100 din 09/03/2004³⁶, Curtea Constituțională a statuat că dispozițiile art.362 alin.(1) lit.c C.pr.pen sunt neconstituționale. S-a reținut că cele două părți ale procesului penal- partea vătămată și partea civilă – se află însă într-o situație identică, și anume în situația de persoană lezată în drepturile sale prin săvârșirea infracțiunii, ceea ce justifică existența "interesului legitim",

³⁴ Marius Vasile, *op. cit.*, p. 105.

³⁵ Publicată în M. Of., Partea I nr. 1200 din 15/12/2004, referitoare la excepția de neconstituționalitate privind dispozițiile art.362 alin.1 lit.d C.pr.pen.

³⁶ Publicată în M. Of., Partea I, nr.261 din 24/03/2004, referitoare la excepția de neconstituționalitate privind dispozițiile art.362 alin.1 lit.c C.pr.pen.

la care se referă art.21 din Constituție. Așa fiind, diferențierea făcută prin dispozițiile lit.c) și, respectiv, ale lit.d) din art.362 C.pr.pen. – în sensul că partea vătămată poate face apel în ceea ce privește latura penală a cauzei, iar partea civilă, numai în ceea ce privește latura civilă – este contrară principiului constituțional al egalității cetățenilor în fața legii.

Deși aceste decizii ale Curții Constituționale se referă numai la infracțiunile pentru care legea prevede calea de atac a apelului, dispozițiile sunt deplin aplicabile, pentru aceleași considerente, și în cazul infracțiunii de lovire sau alte violențe, pentru care legea prevede o singură cale de atac – recursul.

Infracțiunea de bază, în cadrul infracțiunilor contra integrității corporale sau a sănătății, este cea de lovire sau alte violențe (art. 180 C.pen.), celelalte fiind variațiuni de specie ale acesteia, de care se deosebesc prin gravitatea și intensitatea urmărilor, primind astfel o denumire proprie.

În literatura juridică s-a afirmat că, în cazul vătămarilor, activitatea de lovire sau alte violențe nu intră în conținutul acestor infracțiuni ca element constitutiv, ci numai urmările acestei activități. Acest lucru este inexact pentru că textele respective se referă la orice "faptă" care a avut ca urmare o vătămare a integrității corporale sau a sănătății și aceasta include și lovirile sau alte violențe care constituie conținutul material al infracțiunii de bază din art.180 alin.(1) C.pen. Mai mult, lovirea sau alte violențe caracterizează tentativa la infracțiunea de vătămare corporală gravă, când, deci, rezultatul specific infracțiunii consumate nu s-a produs³⁷. Lovirile sau alte violențe fac deci și ele parte din conținutul infracțiunilor de vătămare, fără a se confunda cu urmările lor care determină încadrarea juridică a faptelor respective.

Infracțiunea de lovire sau alte violențe își pierde existența de sine stătătoare și este absorbită ca element component în infracțiunile de vătămare corporală (art. 181 C. pen.), vătămare corporală gravă (art. 182 C. pen.), loviri sau vătămări cauzatoare de moarte (art. 183 C. pen.).

Gravitatea vătămării, exprimată în timpul de îngrijiri medicale necesare pentru vindecare, este unicul criteriu care diferențiază între ele, sub aspect obiectiv, infracțiunea de lovire sau alte violențe din art.180 alin.(2) C.pen.(1-20 zile), de cea de vătămare corporală din art.181 C.pen. (de la 21-60 de zile) și a aceasta de vătămare corporală gravă din art.182 C.pen. (peste 60 de zile) și în mod corespunzător a infracțiunii din art.184 alin.(1) de cea din art.184 alin.(2) C.pen.³⁸.

³⁷ Constantin Barbu, *op. cit.*, p. 156.

³⁸ Ionel Munteanu, *Gravitatea vătămării pricinuite- unic criteriu de delimitare între forma agravată a infracțiunii de lovire sau alte violențe și infracțiunea de vătămare corporală*, "Revista română de drept", nr. 2/ 1974, p. 72.

Unicitatea acestui criteriu a fost contestată în cazul deosebirii dintre forma agravată a infracțiunii de lovire sau alte violențe (art.180 alin.2) și infracțiunea de vătămare corporală (art.181). Astfel, s-a exprimat opinia potrivit căreia delimitarea dintre infracțiunea de lovire sau alte violențe (art.180 alin.(2) C.pen.) și infracțiunea de vătămare corporală (art. 181 C.pen.) trebuie făcută după caracterul violent sau neviolent al acțiunii, în sensul că, atunci când rezultatul vătămător s-a produs prin lovire sau alte acte de violență, fiind necesare îngrijiri medicale de cel mult 20 zile, fapta se va încadra în art.180 alin.2 C.pen., iar când vătămarea a fost rezultatul altei fapte decât lovirea sau alte acte de violență, ne aflăm în fața infracțiunii prevăzute de art.181 C.pen., chiar dacă durata îngrijirilor medicale necesare pentru vindecare este mai mică de 20 zile³⁹.

Mai întâi, s-a invocat un argument bazat pe formularea diferită a celor două texte, subliniindu-se că, pe când art.180 alin.2 C.pen. face vorbire despre "lovirea sau actele de violență care au pricinuit o vătămare", art.181 C.pen. se referă la "fapta prin care s-a pricinuit integrității corporale sau sănătății o vătămare"; deci termenul de "fapta" ar avea un sens mai larg, prin el înțelegându-se "orice act violent sau neviolent prin care s-a pricinuit victimei o vătămare ce necesită, pentru vindecare, îngrijiri medicale până la 60 zile". În acest fel se încearcă și explicarea neprevederii în text a duratei minime a îngrijirilor medicale în cazul infracțiunii din art. 181 C.pen. Se susține că "noțiunea de lovire sau alte violențe se referă numai la atingerea violentă adusă direct sau indirect corpului unei persoane", iar "în sfera acestora (a actelor de violență) nu pot fi incluse și acțiunile neviolente"⁴⁰.

Dacă s-ar accepta un asemenea punct de vedere, ar însemna să se ajungă la concluzii neconforme voinței legiuitorului. Dispozițiile art. 180 C. pen. – în cele două alineate – incriminează fapta de lovire sau alte acte de violență sub două modalități, în funcție de urmările acestor acțiuni: în prima modalitate (forma simplă a infracțiunii), acestea constau numai din suferințe fizice; în cea de-a doua modalitate (o formă agravată a infracțiunii), urmările sunt materializate prin vătămări care necesită, pentru vindecare, îngrijiri medicale de cel mult 20 zile. Art.181 C.pen. – ca, de altfel, și art.182- reglementează, de fapt, o altă variantă agravată a infracțiunii de lovire sau alte violențe și numai pentru a se ajunge la o exprimare mai succintă a prevederii legale acțiunea de lovire sau alte acte de violență este desemnată prin termenul "faptă"⁴¹.

Faptul că în dispozițiile art. 181 C.pen. nu s-a prevăzut și limita minimă

³⁹ Traian Dima, *Criterii de delimitare dintre forma agravată de lovire sau alte violențe și infracțiunea de vătămare corporală*, "Revista română de drept" nr.6/ 1973, p. 86.

⁴⁰ Lucian Mihai, *op. cit.*, p. 88.

⁴¹ Ionel Munteanu, *op. cit.*, p. 72.

a zilelor de îngrijiri medicale necesare pentru vindecarea vătămării este explicabil, deoarece atât timp cât art.180 alin.(2) C.pen. incriminează vătămarea cu un timp de îngrijire până la 20 de zile, o logică elementară arată că depășirea acestei limite maxime, agravând fapta, reclamă încadrarea în prevederile art.181 C.pen. Faptul că în art.182 C.pen. este prevăzută limita minimă este firesc, deoarece nu mai urmează un text care să mai incrimineze a altă modalitate agravată a infracțiunii cu un număr de zile mai mare pentru îngrijiri medicale (trebuie observat că prin art. 182 C.pen. se sancționează fapta care a pricinuit, pe lângă alte consecințe, o vătămare pentru care este necesar un timp minim de îngrijiri medicale de 61 de zile, timpul maxim fiind nelimitat).

Opinia exprimată de autorii respectivi- aceea că limita inferioară a duratei îngrijirilor medicale diferă după cum vătămarea se produce printr-o lovire sau un alt act de violență sau printr-un act efectuat fără violență, fiind de 21 de zile în primul caz, și mai puțin de 21 de zile în al doilea caz – nu poate fi însușită, chiar dacă legiuitorul s-a exprimat în mod diferit în cele două texte, deoarece ceea ce deosebește, sub aspectul pericolozității lor sociale, infracțiunile de vătămare a integrității corporale sau a sănătății constă în exclusivitate în gravitatea vătămării produse, caracterizată de legiuitor prin durata îngrijirilor medicale necesare pentru vindecare⁴². Astfel, indiferent dacă se realizează printr-o lovire sau printr-un act de violență ori printr-un act efectuat fără violență, fapta se încadrează în dispozițiile art.180 alin.(2) C.pen., dacă durata îngrijirilor medicale necesare pentru vindecare este de cel mult 20 de zile, și se încadrează în dispozițiile art.181 C.pen., dacă durata îngrijirilor medicale este de cel puțin 21 de zile și cel mult 60 de zile; în cazul infracțiunii de vătămare corporală gravă, prevăzută de art 182 C.pen., se produce victimei o vătămare care necesită îngrijiri medicale mai mult de 60 de zile sau una dintre celelalte consecințe grave prevăzute de text, ceea ce evidențiază gravitatea sporită a acestei infracțiuni în raport cu primele două⁴³.

* *

Infracțiunile contra persoanei sunt reglementate într-un capitol (titlu) distinct în legislațiile tuturor statelor. În cadrul acestui capitol persoana este ocrotită prin norme penale privind viața persoanei, integritatea corporală și sănătatea, libertatea, onoarea sau demnitatea persoanei⁴⁴.

Codurile penale moderne și cele contemporane incriminează, fără excepție, faptele de lovire și vătămare a integrității corporale sau sănătății. În legislațiile moderne, aceste infracțiuni au chiar o mare frecvență, fenomen

⁴² Ionel Munteanu, *op. cit.*, p. 75.

⁴³ Octavian Loghin, Tudorel Toader, *Drept penal român. Partea specială*, ediția a III-a revăzută și adăugită, Casa de Editură și Presă "Șansa" SRL, București, 1997, p. 117.

⁴⁴ Gheorghe Nistoreanu, Vasile Dobrinoiu, *op. cit.*, p. 91.

explicabil față de condițiile de viață. Dispozițiile din Codul penal român cu privire la infracțiunile de lovire sau vătămare a integrității corporale sau sănătății, comparate cu cele din codurile penale moderne și contemporane nu conțin diferențe profunde din punctul de vedere al conținutului normativ, adică al formei de reglementare juridică⁴⁵.

Spre exemplu, în *Codul penal italian* din 19 octombrie 1930⁴⁶, infracțiunile contra persoanei sunt prevăzute în titlul XII, Cartea a II-a.. În cadrul acestui titlu sunt prevăzute, în capitolul I delictelor contra vieții și integrității sau sănătății, în capitolul II delictelor contra onoarei, iar în capitolul III sunt prevăzute delictelor contra libertății individuale. Conform art.582, fapta prin care s-a pricinuit integrității fizice sau psihice a persoanei o vătămare se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani. Dacă fapta a pricinuit o vătămare ce necesită pentru vindecare cel mult 20 de zile de îngrijiri medicale și nu a avut nici una dintre consecințele prevăzute la art. 583 și 585 (pierderea unui simț sau organ, încetarea funcționării acestora, punerea în primejdie a vieții persoanei, etc.), acțiunea penală se pune în mișcare la plângere prealabilă.

Noul *Cod penal francez*, intrat în vigoare la 1 martie 1994, în titlul II, denumit "Infracțiuni contra persoanei", în Capitolul II incriminează faptele îndreptate contra integrității fizice sau psihice a persoanei. Situat în Secțiunea 1, intitulată "Infracțiuni săvârșite cu intenție contra integrității fizice a persoanei", în Subsecțiunea 2 intitulată "Actele de violență", art. 222-13, alin. (1) prevede că actele de violență care au produs o incapacitate de muncă de cel mult 8 zile sau care nu au avut drept consecință o asemenea incapacitate se pedepsesc cu închisoare de 3 ani și amendă dacă au fost săvârșite: asupra unui minor sub 15 ani; asupra unei persoane a cărei vulnerabilitate, datorată vârstei, bolii, unei deficiențe fizice sau psihice sau stării de sarcină, este evidentă sau cunoscută de către făptuitor; împotriva ascendenților sau adopțiilor; împotriva unui judecător, procuror, avocat, membru al jandarmeriei, al poliției, vameșilor, etc. sau împotriva soțului, ascendenților sau descendenților direcți ai acestor persoane sau care locuiesc, în mod obișnuit cu aceste persoane; împotriva unui funcționar public; împotriva unui martor, victimei sau părții civile, în vederea împiedicării participării într-o cauză; datorită apartenenței sau neapartenței la o comunitate etnică, națională, rasistă sau religioasă; datorită orientării sexuale a victimei; de către sotul sau concubinul victimei; de către o persoană din cadrul unei autorități publice; de mai multe persoane împreună; cu premeditare; prin folosire de arme; în cadrul unei instituții de învățământ; de către major asupra unui minor; în mijloacele de transport în comun.

⁴⁵ Vintilă Dongoroz, Sigfried Kahane, *op. cit.*, p. 215.

⁴⁶ Publicat în *Gazeta Oficială* nr. 253 din 28.10.1930.

Conform alin. (2) al art. 222-13, fapta săvârșită împotriva unui minor sub 15 ani de către asendenți, adoptatori sau de către orice altă persoană cu autoritate asupra minorului se pedepsește cu închisoare de 5 ani și amendă. Fapta prevăzută la alin. (1) săvârșită în două dintre circumstanțele prevăzute acolo, dacă a avut drept consecință o incapacitate totală de muncă de cel mult 8 zile, se pedepsește cu închisoare de 5 ani și amendă, iar dacă a fost săvârșită în trei dintre circumstanțe enumerate la alin.(1), se pedepsește cu închisoare de 7 ani și amendă.

Codul penal german, din 13 noiembrie 1998⁴⁷ în capitolul 17 reglementează infracțiunile contra integrității corporale (vătămare simplă, periculoasă, gravă, deosebit de gravă, cauzatoare de moarte, vătămarea din culpă). Conform art. 223 alin. (1), fapta prin care se pricinuieste integrității corporale sau sănătății unei persoane o vătămare se pedepsește cu închisoarea de până la 5 ani sau cu amendă. Conform alin.(2) , tentativa se pedepsește.

Conform art. 228 din Codul penal german, fapta prin care se pricinuieste o vătămare a integrității corporale sau sănătății unei persoane, cu consimțământul acesteia, constituie infracțiune numai dacă reprezintă o încălcare a bunelor moravuri.

Trebuie avut în vedere și art. 230 conform căruia acțiunea penală se pune în mișcare numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, în afară de cazul în care organul de urmărire penală pune în mișcare acțiune penală din oficiu, atunci când consideră necesar să intervină pentru a proteja interesele publice. Dacă persoana vătămată decedează, dreptul de a introduce plângerea revine, în cazul vătămării corporale cu intenție, membrilor de familie.

Codul penal belgian din 8 iunie 1867, intrat în vigoare la 15 octombrie 1867, reglementează în Volumul 2 intitulat "Despre infracțiuni și despre reprimarea acestora în special", în Titlul VIII, infracțiunile contra persoanei. Conform art. 398, fapta care constă în rănirea sau lovirea cu intenție a unei persoane se pedepsește cu închisoare de la 8 zile la 6 luni și amendă. Dacă fapta a fost comisă cu premeditare, se pedepsește cu închisoare de la o lună la 1 an și amendă (alin. (2) al art. 398).

Art. 405 bis⁴⁸ prevede o primă formă agravată a infracțiunii din art 398. Dacă fapta a fost săvârșită împotriva unui minor sau împotriva unei persoane care, din cauza sănătății fizice sau psihice, nu a putut să se întrețină, se

⁴⁷ Publicat în M. O. nr. I, pag. 3322, M. O. III/FNA 450-2, modificat ulterior prin Legea din 2 august 2000 (publicată în M. O. nr. I, p. 1253); Republicare a Codului Penal al Reich-ului German din 15 mai 1871 (publ. în M. O. al Reich-ului p. 127) în versiunea aflată în vigoare de la 1 ianuarie 1999, <http://wings.buffalo.edu/law/bclc/Germind.htm>.

⁴⁸ Introdus prin Legea 2000-11-28/35, art. 28,029, în vigoare din 27 martie 2001.

pedepsește cu închisoare de la o lună la 1 an și amendă, în cazul alin. (1) sau cu închisoare de la două luni la 2 ani și amendă, în cazul alin.(2) al art.398.

O altă formă agravată este prevăzută de art 405-trei⁴⁹ și constă în săvârșirea faptei împotriva unui minor sau a unei persoane care, din cauza stării fizice sau mintale, nu a putut să se întrețină, de către mamă, de către tată sau de către alți ascendenți, orice altă persoană cu autoritate asupra minorului sau căreia i s-a încredințat minorul, sau orice altă persoană care locuiește ocazional sau în mod obișnuit cu victima.

Fapta este prevăzută în formă agravată în art. 410 și constă în săvârșirea faptei împotriva tatălui sau a mamei sau altui ascendent (cf. alin.1) sau împotriva soției sau persoanei cu care coabitează și întreține sau a întreținut o relație afectivă și sexuală de durată (cf. alin. 2).

În *Codului penal austriac* din 23 ianuarie 1974, Capitolul I din partea specială este destinat infracțiunilor contra vieții și integrității corporale. Conform art. 83, fapta prin care s-a pricinuit o vătămare a integrității corporale sau sănătății unei persoane se pedepsește cu închisoare de până la un an sau amendă; din interpretarea art. 84, se deduce că vătămarea trebuie să necesite pentru vindecare îngrijiri medicale de cel mult 24 de zile. Conform art. 90, fapta prin care se pricinuieste o vătămare a integrității corporale sau sănătății unei persoane, cu consimțământul acesteia, constituie infracțiune numai dacă reprezintă o încălcare a bunelor moravuri.

*Codul penal spaniol*⁵⁰ reglementează, de asemenea, infracțiunile contra persoanei. Titlul III, intitulat "Vătămrile", situat în partea a doua a acestui cod (intitulată "Infracțiunile și pedepsele acestora") este destinat infracțiunilor de lovire și vătămare a integrității corporale sau sănătății. Conform art.147, fapta săvârșită cu violență, prin orice mijloace, împotriva integrității fizice sau psihice a persoanei, prin care s-a produs o vătămare ce necesită pentru vindecare, în afara unei prime asistențe facultative, tratament medical sau chirurgical, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani. Simpla supraveghere sau urmărirea facultativă a cursului evoluției vătămării nu se consideră tratament medical. Conform al.(2) al art.147, dacă fapta, în raport de mijlocul folosit sau rezultatul produs, este mai puțin gravă, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 6 luni sau amendă.

Fapta prin care s-a pricinuit unei persoane, prin orice mijloace, o vătămare neprevăzută ca infracțiune în *Codul penal spaniol*, precum și fapta care constă în lovirea sau alte violențe care nu au pricinuit vătămări dacă au fost săvârșite, în

⁴⁹ introdus prin Legea 2000-11-28/35, art. 28,029, în vigoare din 27 martie 2001.

⁵⁰ Legea Organică nr. 10 din 23 noiembrie 1995, (publicată în B.O.E. – Buletinul Oficial Spaniol – nr.281, 24 noiembrie), actualizată la data de 16 martie 2004.

decurs de un an, de patru ori, se pedepsesc cu închisoare de la 6 luni la 3 ani. (art. 147 coroborat cu art. 617 Cod penal spaniol).

Fapta prin care s-a pricinuit unei persoane, prin orice mijloace, o vătămare a integrității fizice sau psihice neprevăzută ca infracțiune în acest cod, precum și fapta constând în lovirea sau alte acte de violență care nu au produs o vătămare, săvârșite împotriva uneia dintre persoanele prevăzute la art. 173.2 – și anume, împotriva soțului sau unei persoane legată printr-o legătură de afectivitate similară, chiar dacă nu conviețuiesc, sau asupra descendenților, ascendenților sau fraților naturali sau prin adopție sau afinitate, ai săi, ai soțului sau ai concubinului, sau asupra minorilor sau persoanelor cu handicap care locuiesc cu aceasta sau care se află sub autoritatea lor paternă, tutela, curatela, protecția sau îngrijirea în fapt a soțului sau a concubinului, sau asupra unei persoane care, la adăpostul oricărei alte relații, este integrată în nucleul de conviețuire familială, precum și asupra persoanelor care, prin deosebita lor vulnerabilitate sunt în custodia sau în îngrijire în centre publice sau private- se pedepsesc cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu muncă în folosul comunității, precum și cu interzicerea unor drepturi. (art. 153 coroborat cu art. 173.2 Cod penal spaniol).

Dacă delictele de vătămare au fost săvârșite cu consimțământul valabil, liber și expres al persoanei vătămate se va aplica o pedeapsa mai mică, fără a fi valabil consimțământul dat de un minor sau de o persoană cu handicap (conform art 155 din Codul penal spaniol).

Codul penal suedez, adoptat în 1962 și intrat în vigoare la 1 ianuarie 1965, reglementează infracțiunile contra vieții și sănătății în Capitolul 3 din partea specială, intitulată "Infracțiuni". Conform Secțiunii 2, fapta prin care s-a produs unei persoane o vătămare corporală, afecțiuni sau suferințe sau prin care persoana a fost adusă într-o stare de neputință sau într-o altă stare similară, se pedepsește cu închisoare de până la 2 ani, iar dacă fapta nu este considerată gravă, cu amendă sau închisoare de până la 6 luni. Conform Secțiunii 12, în cazul în care fapta nu este gravă, acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă.

Conform art. 218 din *Codul penal din Tunisia*, fapta prin care, cu intenție s-a produs rănirea sau lovirea unei persoane, sau care constă în săvârșirea altor acte de violență se pedepsește cu închisoare de 1 an și amendă. Dacă fapta a fost săvârșită de către un descendent sau de către concubin se pedepsește cu închisoare de 2 ani și amendă. Atunci când fapta a fost comisă cu premeditare, pedeapsa este închisoare de 3 ani și amendă. Retragera plangerii prealabile de către ascendenți sau de către concubin duce la încetarea procesului penal. Conform alineatului final al art.218, tentativa se pedepsește.

În partea specială a *Codului penal ceh*, care se întinde de la art. 91 la art. 295, structurată în 12 capitole, infracțiunile contra vieții și sănătății sunt

reglementate în Capitolul VII. Conform art. 221 alin.(1), fapta prin care, cu intenție, s-a pricinuit vătămarea sănătății unei persoane se pedepsește cu închisoare de până la 2 ani.

Capitolul II din partea specială a *Codului penal al Republicii Moldova* este destinat infracțiunilor contra vieții și sănătății. Conform art. 153, vătămarea intenționată ușoară a integrității corporale sau a sănătății, urmată fie de o dereglare de scurtă durată a sănătății, fie de o pierdere neînsemnată, dar stabilă a capacității de muncă, se pedepsește cu amendă sau cu muncă neremunerată în folosul comunității, sau cu închisoare de pînă la un an. Conform articolului 154⁵¹, fapta constând în lovirea intenționată sau alte acte de violență, dacă nu a provocat urmările prevăzute la art.151-153 (pierderea unui organ ori încetarea funcționării acestuia, o boală psihică sau o altă vătămare a sănătății, însoțită de pierderea stabilă a cel puțin o treime din capacitatea de muncă, dereglarea îndelungată a sănătății, o pierdere considerabilă și stabilă a mai puțin de o treime din capacitatea de muncă, o dereglare de scurtă durată a sănătății, o pierdere neînsemnată, dar stabilă a capacității de muncă, etc.) se pedepsește cu amendă sau cu închisoare de pînă la 6 luni. Dacă fapta a fost săvârșită asupra soțului (soției) sau unei rude apropiate; cu bună-știință asupra unei femei gravide; asupra unui minor; asupra unei persoane în legătură cu îndeplinirea obligațiilor de serviciu; de două sau mai multe persoane; profitînd de starea de neputință a victimei; prin folosirea unor instrumente speciale de tortură sau la comandă, se pedepsește cu amendă sau cu închisoare de până la un an.

Codul penal din Estonia, din 6 iunie 2001⁵² reglementează în Capitolul 9, intitulat "Infracțiuni contra persoanei", în Secțiunea 2, actele de violență împotriva persoanei. Conform art.121 fapta prin care s-a adus atingere sănătății unei persoane sau lovirea, rănirea sau orice altă faptă prin care s-au pricinuit suferințe fizice se pedepsește cu amendă sau cu închisoare de până la 3 ani.

Conform articolului 89 din *Codul penal din Argentina* (din 21 decembrie 1982) fapta prin care s-a produs unei persoane o vătămare a integrității corporale sau a sănătății, neprevăzută în alte dispoziții din acet cod (ceea ce înseamnă că nu trebuie să fi avut consecințele prevăzute la art. 90, 91 și următoarele: pierderea unui simț sau organ, încetarea funcționării acestora, punerea în primejdie a vieții persoanei, incapacitate permanentă de muncă, slujirea, etc.) se pedepsește cu închisoare de la 1 lună la 1 an.

⁵¹ Art. 154 modificat prin Legea nr. 211-XV din 29.05.03, în vigoare din 12.06.03.

⁵² RT I 2001, 61, 364; republicat RT I 2002, 86, 504, în vigoare din 1 septembrie 2002, (modificat în 4 decembrie 2002, în vigoare din 2 ianuarie 2003, RT I 2002 105, 612), <http://www.legaltext.ee/text/en/X30068K5.htm>.

Codul penal din Republica Albania din 1 iunie 1995⁵³ reglementează infracțiunile contra integrității fizice a persoanei în Capitolul 2, intitulat "Infracțiuni contra persoanei", în Secțiunea III, "Infracțiuni intenționate împotriva sănătății persoanei". Conform art. 89, fapta care constă în lovirea cu intenție a unei persoane, care a avut drept consecință o incapacitate temporară de muncă de cel mult 9 zile, se pedepsește cu amendă sau închisoare de până la 2 ani.

Fapta care constă în atacul săvârșit împotriva integrității corporale a unei persoane - atac care s-ar putea finaliza sau nu cu o vătămare - precum și orice alte acte de violență se pedepsesc cu amendă. Dacă fapta a avut drept consecință o incapacitate temporară de muncă de cel mult 9 zile, se pedepsește cu amendă sau închisoare de până la 6 luni (art. 90).

Potrivit legislațiilor străine, fapta - pentru a fi incriminată ca o atingere adusă integrității corporale sau sănătății - trebuie să fie îndreptată împotriva unei persoane în viață, alta decât făptuitorul. În anumite situații, norma de incriminare privește nu numai forma tipică (simplă), ci și forme agravate (calificate). Există și cazuri în care este prevăzută expres o diferențiere pentru anumite împrejurări agravante, infracțiunea păstrându-și forma tipică. Legile penale ale diferitelor state pedepsesc nu numai formele de activitate infracțională perfectă (infracțiunea consumată) ci de multe ori și tentativa, pedeapsa pentru tentativă fiind însă mai mică.

* * *

Noul Cod penal, adoptat prin Legea nr. 301 din 2004⁵⁴, operează asupra părții speciale unele modificări esențiale atât sub aspect conceptual, dar și structural. Reașezarea infracțiunilor pe titluri și capitole s-a realizat în raport cu noua viziune ce există în prezent la nivel internațional referitor la importanța valorilor sociale periclitare prin săvârșirea faptelor prevăzute de legea penală, acordând prioritate ocrotirii persoanei⁵⁵.

În cazul infracțiunii de lovire sau alte violențe, prevăzută în noul Cod penal la art.185, în capitolul III intitulat "Infracțiuni contra integrității corporale și sănătății persoanei", au fost modificate sancțiunile, în vederea armonizării legislației noastre penale cu legislația europeană: în cazul săvârșirii faptei prevăzute de alin.(1) al art.185, pedeapsa este închisoare de la 1 lună la 3 luni sau zile-amendă, în locul pedepsei cu închisoare de la 1 lună la 3 luni sau amendă prevăzută în art.180 alin.(1) din actualul Cod penal; pentru faptele

⁵³ Legea nr. 7895 din 27 ianuarie 1995.

⁵⁴ Publicată în M.Of. nr. 575 din 29 iunie 2004.

⁵⁵ Gheorghe Nistoreanu, *Partea specială a Codului penal din perspectivă europeană*, Revista de drept penal, Nr. 1/2004, p. 55; George Antoniu, *Noul Cod penal. Codul penal anterior. Studiu comparativ*, Editura All Beck, București, 2004.

incriminate în alin.(2) și (3) art.185, pedeapsa este închisoare de la 6 luni la 1 an sau zile amendă – s-au unificat pedepsele prevăzute pentru faptele incriminate în cele două alinate –, în locul pedepsei cu închisoare de la 6 luni la 1 an sau amendă prevăzută de alin.(1¹) al art. 180 și închisoare de la 3 luni la 2 ani în cazul alin.(2) al art.180 din actualul Cod penal; la alin.(4) al art.185, pedeapsa este închisoare strictă de la 1 la 2 ani sau zile amendă, în locul pedepsei cu închisoare de la 1 la 2 ani prevăzută de alin.(2¹) art.180 din actualul Cod penal.

Având în vedere deficiențele și lacunele Legii nr. 301/2004-Codul penal, cu modificările ulterioare, constatate cu ocazia evaluării și analizei, în cadrul comisiei constituite în cadrul Ministerului Justiției, a aspectelor semnalate de instanțele judecătorești și parchete, precum și controversele privind interpretarea dispozițiilor acesteia, a rezultat concluzia că în forma actuală Legea 301/2004 – Codul penal adoptat în anul 2004- nu poate intra în vigoare, fiind necesară reanalizarea anumitor soluții propuse prin noul Cod penal și regândirea anumitor instituții pentru a oferi soluții viabile, moderne, dar mai cu seamă eficiente, în acord cu legislațiile penale occidentale și cu tendințele politicii penale europene.

Imposibilitatea juridică și materială a aplicării imediate a unor instituții prevăzute în noul Cod penal, datorată necorelărilor existente atât între dispozițiile acestuia, cât și între dispozițiile noului Codului penal și cele cuprinse în alte legi, având în vedere, de asemenea, necesitatea operării unor modificări structurale ale bazei materiale și a dezvoltării unei baze umane solide, care vor constitui premise ale funcționării unei reforme coordonate în materie penală, s-a impus amânarea intrării în vigoare a Legii nr.301/2004.

Luând în considerare faptul că prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 58/2005 pentru modificarea Legii nr. 301/2004 s-a amânat intrarea în vigoare a Codului penal până la data de 1 septembrie 2006, iar până la această dată nu au fost posibile promovarea și intrarea în vigoare a unui proiect de lege care să remedieze deficiențele constatate, prin Ordonanță de urgență nr. 50 din 28.06.2006, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 566 din 30.06.2006, privind unele măsuri pentru asigurarea bunei funcționări a instanțelor judecătorești și parchetelor și pentru prorogarea unor termene, s-a amânat intrarea în vigoare a Legii 301/2004- Codul penal până la data de 1 septembrie 2008.

Aderarea României la Uniunea Europeană presupune, între altele, și adoptarea unor dispoziții legale care să fie în deplin consens cu numeroasele convenții internaționale încheiate între țările membre ale Consiliului Europei și ale Comunității Europene. Punerea de acord a legislației penale cu regle-

mentările Uniunii Europene nu se poate concepe fără o deplină respectare a drepturilor omului⁵⁶.

Respectul față de ființa umană nu înseamnă numai recunoașterea și respectarea dreptului la viață, ci asigurarea protecției persoanei sub aspectul tuturor atributelor sale⁵⁷. De aceea, drepturile și libertățile fundamentale ale omului reprezintă un domeniu în care legiuitorul român a fost preocupat să perfecționeze reglementările de natură penală.

CURRENT CONSIDERATIONS REGARDING THE ARTICLE 180 FROM THE CRIMINAL CODE

- Abstract -

The social life of a community cannot develop but only under safe conditions that will guarantee the physical integrity and health for all members of the community. By charging the acts of violence against physical integrity or health of a person under art. 180 of the Criminal Code, the Romanian penal legislator intended to protect the individual, to put him safety at bay, out of physical infliction of pain, out of actions of violence caused by another person.

By punishing these deeds, law reacts against body injurers, against the authors of these actions, and also against the jeopardy that subsequently is engendered by the criminal, not only in the victim's life, but also in the whole society. The physical inviolability of a human being represents a sum of social values, whose protection contributes to building up normal relationships between people or between people and society; it creates a safety climate and it bestows personal security and respect for each individual who is a member of that society.

The Law No 197/2000 filled the gap that had existed in the previous version of art. 180, by punishing violence against any member of the family and by admitting the possibility that the acts of violence under art. 180 al. (1¹), (2¹) to be prosecuted upon complaint, unless the judicial authority considers ex officio that it is required to enter the case because of the special interest therein.

Domestic violence represents a new theme and encompasses the Romanian law system concern towards understanding the concept of the phenomenon from the judicial and social point of view. At this stage, taking into account the unprecedented increasing of violence, especially domestic violence, the Romanian legislator is concerned about setting up a judicial frame in order to harmonise the state institutions activity with the activity of the private institutions and similar national and international organisations committed in the fight against domestic violence.

⁵⁶ Constantin Butiuc, *Legea penală română și dreptul comunitar*, Revista de drept penal, Nr. 4/2001, p. 52.

⁵⁷ Iulian Poenaru, *Elaborarea noilor Coduri penale*, Revista "Dreptul", Nr. 6/2001, p. 61.

The Criminal Code in other countries sets up punishments for all the acts of violence against the physical integrity and health of the person, without exception, or, in other words, all the actions of beating, battery or other physical abuse which causes pain or inflicts body injury or harms the health of another person. We consider that the provisions of the Romanian Criminal Code regarding the acts of violence under art. 180, if compared to other Criminal Codes, do not contain major differences.

The respect towards the human beings means both admitting and respecting the individual's right to live and the safeguard of that person. That is why, the fundamental rights of man embody a field to be perfected by the Romanian penal legislator.